

XVII KONGRES MEĐUNARODNE UNIJE ZA GEODEZIJU I GEOFIZIKU (IUGG)

XVII kongres Međunarodne unije za geodeziju i geofiziku (IUGG) je održan u Kanber (Australija).

IUGG obuhvata slijedeće naučne asocijacije (koje pokrivaju i odgovarajuće naučne oblasti) Broj delegata

- 308 IAG — Međunarodnu asocijaciju za geodeziju (samo područje više geodezije i geofizike)
- 253 IASPEI — Međunarodnu asocijaciju za seizmologiju i fiziku unutrašnjosti Zemlje
- 154 IAVCEI — Međunarodnu asocijaciju za vulkanologiju i hemiju unutr. Zemlje
- 433 IAGA — Međunarodnu asocijaciju za geomagnetizam i aeronomiju
- 302 IAMAP — Međunarodnu asocijaciju za meteorologiju i fiziku atmosfere
- 145 IAHS — Međunarodnu asocijaciju za hidrološke nauke
- 350 IAPSO — Međunarodnu asocijaciju za fiziku okeana.

Osim toga je u sastavu posebna međuunijaska grupa za geodinamiku i cunami (tsunami) komisija. Članice Unije su države koje predstavljaju nacionalni komiteti sastavljeni od stručnjaka sa međunarodnim naučnim ugledom.

Unija se izdržava članarinom koju plaćaju države dotacijama UNESCO i COSPAR. Manji prihodi se ostvaruju od djelatnosti (publikacije).

Do sada se rad kongresa uglavnom odvijao kroz naučne skupove asocijacija, sa slabom interdisciplinarnom vezom. Već ovaj Kongres je glavninu vremena posvetio interdisciplinarnim simpozijumima kojih je ukupno održano 20. Zbog toga je silno porastao značaj nacionalnih komiteta za geodeziju i geofiziku. Simpozijumima je posvećeno 69 sjednica (po 90 minuta), na kojima je bilo prijavljeno 837 referata, a na mnogim sjednicama su saopšteni i neprijavljeni referati, ako se za njih ispoljio naučni interes. Treba reći da neki referati nisu ni saopštavani zbog toga što se referenti nije pojavio, ili ga nije mogao izložiti za predviđeno vrijeme.

Naslovi interdisciplinarnih simpozijuma su:

1. Hemijska evolucija atmosfere, okeana i zemljine kore,
2. Morski nivo, ledeni pokrivač i klimatske promjene,
3. Novi tehnološki postupci i instrumenti u geofizici,
4. Problemi vezani za obale mora i riječna ušća
5. Nastanak i priroda Južnog okeana,
6. Povezanost geofizičkih pojava s varijacijama zemljine rotacije
7. Geofizičke implikacije proučavanja planeta,
8. Evolucija gornjeg omotača,
9. Dinamika kore i omotača
10. Fizičko-hemijske osobine materijala omotača pod visokim pritiskom,
11. Vulkanizam i klima
12. Okean i granični slojevi atmosfere
13. Proizvodnja toplote i nastanak magme
14. Kvantitativne metode za ocjenu kretanja (kontinentalnih) ploča
15. Globalna rekonstrukcija i geomagnetsko polje u pleozoiku
16. Električna provodljivost i karakteristike atmosfere
17. Srednja atmosfera
18. Primjena geodezije u okeanografiji
19. Plimske interakcije.

Radi dubljeg stručnog razjašnjenja pojedinih pitanja u okviru asocijacije održavana su posebna zasjedanja naučnih komisija i specijalnih studijskih grupa, kao i međukomisijske sjednice. Ukupno je ovakvih sjednica planirano 304, na kojima je podnešeno još blizu 800 referata (samo na odetskim 107) i naučnih saopštenja. Za sve prijavljene referate na simpozijumima komisijama i specijalnim studijskim grupama dati su sažeti sadržaji izdati u ukupno 8 knjiga.

Dnevni red kongresa, trajao je od 9 do 12,30 i od 14 do 17,30 i 19—21 (prema potrebi). Većernja zasjedanja i nedjelje su bila rezervisana uglavnom za administrativna tijela, iako je bilo stručnih sastanaka, posebno kada je trebalo razmatrati novoiskrsle naučne probleme.

Svaki referat se izlagao 10 minuta, a diskusija o njemu je trajala 5 minuta.

Za vrijeme kongresa su priređivane stručne izložbe, ekskurzije (uglavnom noću) i prijemi. Mnoge ambasade su pozvale na prijem svoje predstavnike, a neke i šire i to je bilo objavljeno u dnevničkim novinama koje su izlazile svaki dan.

Čitav rad Kongresa održan je u zgradama Instituta i fakulteta Australijskog nacionalnog univerziteta (ANU). Sjednice su održavane ukupno u devet zgrada, tako da je svaki dan održano — što učućnih, što administrativnih — oko 36 sjednica ili ukupno 470—.

Do 1. 12. registrovan je 2361 delegat i 192 prateća lica (supruge) iz 65 država (najavljeno iz 9 država oko 2500 delegata) i to:

SAD	506	Švajcarska	22
Australija	466	Južna Afrika	21
SR Njemačka	99	Belgija	18
Japan	93	Holandija	16
V. Britanija	92	Norveška	16
Francuska	85	Indonezija	14
SSSR	82	Švedska	13
Novi Zeland	52	Tajland	13
NR Kina	51	Argentina	12
Indija	34	Finska	10
Italija	34	Mađarska	4
Danska	23	Jugoslavija	2
Poljska	7	Bugarska	2

Za države koje su poslale ispod 10 delegata, zapravo nisu saopšteni podaci, ali sam ubacio one za koje znam).

U ovakvim uslovima, ja sam se, razumljivo mogao orijentisati samo na neke simpozijume na kojima su bila potrebna i geodetska istraživanja: 6, 9, 18 i 19 i na stručne geodetske sastanke. Učestvovao sam u radu Savjeta Unije i Savjeta Asocijacije za geodeziju.

Osim toga, sam u prekidima obavio niz kontakata sa poznatim naučnicima kako radi konsultacija o rješenju nekih problema koji se tiču predstojećih radova u Jugoslaviji, tako i radi detaljnijeg upoznavanja s problemima koje su izlagali, ili dobijanja literature o njima.

Niz kontakata odnosio se na naše učešće u međunarodnim projektima, posebno: Ujedinjena mreža evropskog nivoa (UELN, Evropska triangulaciona mreža RETRIG) i ispitivanje geoda u Evropi i mediteranskom području.

Ovako velikom aktivnost Kongresa i uz Kongres nemoguće je obuhvatiti izvještajem.

Općenito se može reći:

- Da su nauke o Zemlji u svom razvitku došle do takvog stepena da se isprepliću i skoro ni jedna ne može sama svojim sredstvima (instrumentima i teorijom) da objasne mnoge pojave. Zbog toga je sistem interdisciplinarnih simpozijuma i dobio osnovni značaj u radu IUGG.
- Zahvaljujući i izvanrednom napretku mjerne i računске tehnike otkrivene su pojave o kojima se do sada nije znalo, ili se nisu mogle definisati. To je izazvalo i podstaklo veliki napredak teorije. Posebno su se razvile matematičke metode i teorija koje — uz sve moćnije računare-stavljaju na dnevni red rješavanje do sada neriješivih zadataka, na primjer: rješavanje 6 stotina hiljada jednačina, definisanje Zemlje s velikim brojem parametara i s fantastičnom tačnošću (veličina se ± 2 m, varijacije obrtanja u hiljaditim dijelovima sekunde, kretanje kontinenata itd.)
- Nauka o Zemlji se sve više internacionalizuje tako da na mnogim projektima saraduju socijalističke i kapitalističke države. Čak se već uočavaju internacionalni timovi za obradu određenih pitanja i svi se ljudi međusobno poznaju, čak su intimni.

4. Veoma je uočljiv prodor veoma mladih naučnika, koji zadržavaju znanjem i smjelim teorijama. Na Kongresu im je odati priznanje samim tim, što su izabrani za rukovodioce naučnih komisija i specijalnih studijskih grupa. Ima ih iz svih država. I svi se opet poznaju.
5. Iako su izvršena mnoga istraživanja, a ovaj put postignuta prilična ravnoteža između stvarnih istraživanja i teorijskih postavki te matematičkog modeliranja, ipak bi više vremena trebalo posvetiti otkrićima. Često se postavljalo pitanje — poslije izlaganja referata — čemu to služi? To se uostalom vidi i iz rezolucija, koje se na »praznu teoriju« gotovo nisu ni osvrnule.

Ocjenujući stanje naše nauke o Zemlji u svjetlu koji je na nju bacio Kongres može se slobodno reći da smo u malom zaostatku tamo gdje smo uključeni u međunarodnu saradnju. Tamo gdje je nema — zaostajemo, posebno u korišćenju nove tehnike. Skoro ni jedan se problem danas uspjehom ne rješava, na primjer, bez korišćenja satelita.

Zbog toga kod sastavljanja programa poslije-diplomskih studija treba voditi računa da o obuhvati upravo nove geofizičke teorije, tehniku i matematičku teoriju i aparat. Za neke oblasti treba mlade obdarene stručnjake što više slati na dopunska školovanja u odgovarajuće inostrane centre. Koliko da savladaju nauku, toliko i jezik i uključuje se u globalna istraživanja. Sami malom možemo postići.

Koliko smo hendikepirani zbog odsustva podrške Jugoslavenskom komitetu za geodeziju i geofiziku vidi se i po tome što smo valjda jedina zemlja-članica Unije koja nije podnijela Kongresu nacionalni izvještaj o istraživanjima i rezultatima u periodu 1975—1979. god.

Kongres je na sjednici Savjeta 14. 12. 1979. godine usvojio niz rezolucija. Navešću samo najvažnije: o uspostavljanju novog geodetskog sistema 1980, koji se preporučuje svim članicama kao referenc-sistem za sve praktične i naučne radove; o novoj brzini svjetlosti kao konstanti za jedinice dužine; o uspostavljanju globalnog sistema za određivanje položaja (GPS) značajnog za plovidbu i premjer država; o novoj vrijednosti gravitacione konstante; o sjedinjavanju geodetskih mreža u okviru kontinenta; o razvijanju mreža dugobazisne interferometrije kao osnove za sjedinjavanje svjetske mreže, okretanje Zemlje i kretanje pola, o potpori Međunarodnom centru za teoretsku fiziku u Trstu kao školi za više studije geodezije i geofizike, o skraćivanju kongresa na 8—10 dana posvećenih interdisciplinarnim simpozijumima, u vezi s tim — rezolucija (br. 7) kojom se molbu države koje nisu organizovale nacionalne komitete — da ih osnuju i da imenuju nacionalne korespondente za svaku asocijaciju.

Na kraju izabran je novi predsjednik G. D. Garland — Kanada. Odlučeno je da se sljedeći kongres (XVIII) održi u drugoj polovini avgusta 1983. godine u Hanoveru. Prijave su još poslale Indija i Čile. Čile je dobio svega 3 glasa.

Pošto sam najviše prisustvovao simpozijumima koje je organizovala Međunarodna asocijacija za geodeziju i na onim multidisciplinarnim simpozijumima za koje je ona zainteresovana najviše mogu reći o dostignućima geodetske nauke.

Čisto geodetski simpozijumi održavani su skoro svo vrijeme i podijeljeni su na sljedeće glavne teme:

1. Nove metode za određivanje koordinata tačaka
2. Nacionalne i regionalne geodetske mreže
3. Globalna mjerenja gravitacije
4. Neplimske varijacije gravitacije
5. Fundamentalne konstante i referenc-sistem za Zemlju
6. Matematički opis i modeliranje zemaljskog gravitacionog polja.

Podnijeto je ukupno 111 referata. Neki od njih su održani i na multidisciplinarnim simpozijumima, a neki—koji nisu uključeni u ovaj broj—održani su na simpozijumima 6, 9, 18 i 19, iako su čisto geodetski po sadržaju. Iako je na ovom kongresu nađena relativno prihvatljiva ravnoteža između teorijskih razmatranja i stvarnih istraživanja parametara Zemlje, važnih za ispravno postavljanje geodetskih mreža, ipak je skoro trećina referata posvećena matematičkom modeliranju zemljinog gravitacionog polja, što je pretjerano. O tome će se u buduću morati misliti, jer će se kongresu asocijacija održavati odvojeno od kongresa Unije i trajati 7 dana. Ovako mnogim referatima koji predstavljaju stvarni doprinos nauci posvećuje se jednaka pažnja kao i onima koji to nisu (10 minuta izlaganja, 5 minuta diskusija).

Na osnovi referata, a više u toku diskusija na sastanku stručnih grupa, na Kongresu je usvojeno 21 rezolucija o promjenama Statuta, o objavljivanju svake dvije godine savremenog stanja naučnih programa koje podržava Unija, o uključenju Komisije za vavionsku tehniku Asocijacije u COSPAR, o potrebi da Astronomska unija preispita redove za nutaciju, o potrebi produženja rada Me

narodne službe za kretanje pola, o potrebi korištenja novog geodetskog sistema 1980. kao referenc-sistema. Radi važnosti ove rezolucije navodim u cjelini rezoluciju o parametrima ovog sistema.

RESOLUTION 2

MEĐUNARODNA ASOCIJACIJA ZA GEODEZIJU

Smatrajući se odgovornom za obezbjeđenje reprezentativnih procjena fundamentalnih geodetskih parametara za naučnu zajednicu i pošto je odlučila da poboljšava s vremenom brojne vrijednosti na svakoj generalnoj asambleji, preporučuje se da za sada smatraju reprezentativnim slične njihove vrijednosti:

- brzina svjetlosti u vakuumu	$c = (299\ 792\ 458 \pm 1.2) \text{ ms}^{-1}$
- Njutnova gravitaciona konstanta	$G = (6\ 672 \pm 4.1) \times 10^{-14} \text{ m}^3 \text{ s}^{-2} \text{ kg}^{-1}$
- uglovna brzina okretanja Zemlje zaokružene vrijednosti	$\omega = 7\ 292\ 115 \times 10^{-11} \text{ rad s}^{-1}$
- geocentrička gravitaciona konstanta zajedno sa atmosferom	$GM = (39\ 860\ 047 \pm 5) \times 10^7 \text{ m}^3 \text{ s}^{-2}$
- geocentričke gravitacione konstante same atmosfere	$GM = (35 \pm 0.3) \times 10^7 \text{ m}^3 \text{ s}^{-2}$
- koeficijenti zonalnih harmonika (bez stalnih plimskih poremećaja)	$J_2 = (108\ 263 \pm 0.5) \times 10^{-8}$ $J_3 = (-254 \pm 1) \times 10^{-8}$ $J_4 = (-162 \pm 1) \times 10^{-8}$ $J_5 = (-23 \pm 1) \times 10^{-8}$ $J_6 = (55 \pm 1) \times 10^{-6}$
- ekvatorijalni radius Zemlje	$a = (6\ 378\ 137 \pm 2) \text{ m}$
- gravitacija na ekvatoru	$\gamma_e = (978\ 033 \pm 1) \times 10^{-5} \text{ ms}^{-2}$
- spljoštenost	$1/f = (298\ 257 \pm 1) \times 10^{-3}$
- geoidni potencijal	$W_0 = (6\ 263\ 686 \pm 3) \times 10 \text{ m}^2 \text{ s}^{-2}$
- parametri troosnosti (okrugle vrijednosti)	
ekvatorijalna spljoštenost	$1/f_1 = 90\ 000$
geogr. dužina velike ose	
ekvatorijalne elipse	$\lambda_1 = 15^\circ \text{ West}$
- gravimetrijski plimski faktor (usvojena vrijednost)	$\delta = 1.16$

Vrijednosti c i G , kao i njihove stand. greške, uzete su iz CODATA sistema fizičkih konstanti iz 1973. Ove standardne greške su sračunate na osnovi unutrašnjeg slaganja pri izravanju po teoriji najmanjih kvadrata; druge stand. greške predstavljaju realističnu ocjenu tačnosti, a vrijednost ω je tačna do zadnje date jedinice.

Kao što se vidi, promjene u odnosu na geodetski sistem 1967. su veoma male i nemaju bitan uticaj na praktične radove. Ipak se može reći da je sistem bolje definisan u geofizičkom smislu. Prijedloga da se ovaj sistem ne usvaja, jer ga ne možemo svakog kongresa usvajati novi sistem (Marpsi), ali je uz izričito nastojanje novog predsjednika ovaj sistem šutnjom usvojen. Mislim da je komplikovaniji za primjenu od sistema 1967. zbog troosnosti i teško da će ga neko usvojiti za praktične radove. Pogotovo jer je spljoštenost ekvatora 1 : 90000, a mi u koordinatama svjesno uvoimo koeficijent 0,0001.

Zatim je usvojen novi koordinatni sistem za Evropu (ED 79), kao najbolji za sada, a ne slaže se sa prethodnim; predloženo je da se formira komisija za geodeziju u Africi i preporučeno je da se pomogne rad ove Komisije: dalje — da se da prioritet izradi kataloga 40 000 zvijezda sa greškom 0,002; da se lansira altimetrijski satelit zbog njegovog značaja za ispitivanje geoida i geofizike keana; da se postavi gravimetrijska baza duž paralele 50°N; da vlade pomognu ispitivanje pomjerenja zemljine kore; da se usvoji jedinstveni model za teorijska računanja zemaljskih plima; da sve ržave doprinesu popunjavanju praznina u mjerenim vrijednostima gravitacije, da se pomoću nove atelitske tehnike i dugobazisne interferometrije postavi svjetska mreža od nekoliko stotina tačaka, oja bi bila okvir za sve nacionalne mreže; da se ne uvodi Honkasalova popravka pri redukciji

gravimetrijskih mjerenja; dane su zahvale organizacijama i ličnostima, koje su pomogle u radu i zadacima koje podržava asocijacija.

Na kraju je izabran biro Asocijacije:

Predsjednik	H. Moritz (Austrija)
1 potpredsjednik	P. Angus-Leppan (Australija)
2 potpredsjednik	E. Tengström (Švedska)
3 potpredsjednik	R. Sigl (SR Njemačka)

Pomoćnik sekretara K. Dangherty (SAD). Sekretar je ostao isti-Louis (Francuska).

Odvojeno prikazujem stručnu strukturu Asocijacije, koja je usvojena na Kongresu, jer se nje jasno uočavaju osnovni pravci interesa i razvoja geodetske nauke (iako mislim da je ona preorganizovana):

I. A. G. Međunarodna asocijacija za geodeziju

Sekcija I: Geodetske mreže. Preds. A. Robbins. (U. K.) Sekretar J. Bossler (USA), A. Wass (Egypt), H. Hennebevg (Venezuela)

— Komisija X: Kontinentalne mreže R. Sigl. (F. R. G.)

Potkomisija: Evropska triangulacija
 evropski nivelman
 sjeveroameričke mreže
 južnoameričke mreže
 mreža Jugoistočne Azije i Pacifika

— Specijalne studijske grupe:

- 1.21.: Numerička računanja velikih triangulacijskih mreža. M. Odlanicki — Poczobutt (Poljska)
- 1.26.: Doprinos satelitske geodezije nazemnoj geometrijskoj geodeziji. J. Kakkuri (Finska)
- 1.41.: Primjena inercijalne tehnike u geodeziji, A. Mancini (USA)
- 1.42.: Rasprostiranje elektromagnetskih talasa i povijanje kroz atmosferu. F. Brunner (Australija)
- 1.52.: Određivanje koordinata tačaka u pomorskoj geodeziji, G. Seeber (FGR)
- 1.53.: Novi parametri za analizu grešaka u nivelmanskim mrežama. O. Remmer (Denmark)
- 1.68.: Nazemne interferencione metode u geodeziji i geofizici. M. Prilepin (USSR)
- 1.69.: Ocjena modela izravnjanja geodetskih mreža. V. Ashkenazi (UK).

Sekcija II: Vasijski pribori (tehnika) Preds. L. Aardoom (Netherlands). Sekretar B. Kolacze (Poljska), R. Anderle (USA)

— Komisija VIII: Međunarodna saradnja u vasijskoj tehnici za geodeziju i geodinamiku. I. Mueller (USA)

— Specijalne studijske grupe

- 2.32.: Lasersko mjerenje rastojanja Zemlja-Mjesec P. Shelus (USA)
- 2.33.: Lasersko mjerenje rastojanja do satelita, P. Wilson (FRG)
- 2.51.: Radio interferometrijski pribori. W. Carter (USA)
- 2.54.: Radio pribori za praćenje satelita. W. Strange (USA)
- 2.55.: Planiranje modela za vasijske pribore. D. Lelgemann (FRG)

Sekcija III: Gravimetrija. Preds. J. Tanner (Kanada), Sekretar W. Torge (FRG)

Komisija III: Međunarodna gravimetrijska komisija sa biroom učlanjena u FAGS. C. Morell (Italija)

— Specijalne studijske grupe:

- 3.37.: Specijalni probori za gravimetrijska mjerenja. E. Groten (FRG)
- 3.40.: Sekularne varijacije gravitacije. Y. Boulanger (USSR)

Sekcija IV.: Teorija i računanja (procjene) Preds. L. Pellinen (USSR) Sekretar E. Grafarend (FRG), F. Halmos (Mađarska)

— Specijalne studijske grupe:

- 4.56.: Diterencijalna geometrija gravitacionog polja. E. Grafarend (FRG)
 4.57.: Granični problem i problem konvergencije u fizičkoj geodeziji. F. Sanso (Italija).
 4.58.: Predstavljanje gravitacionog polja. H. Dufour (Francuska)
 4.59.: Optimizacija i plan geodetskih mreža. P. Cross (UK)
 4.60.: Statističke metode za ocjenu i ispitivanje geodetskih podataka. K. Koch (FRG)
 4.65.: Funkcija sile privlačenja dva ili više opštih tijela, primjena u geodinamici. E. Tengström (Švedska)
 4.66.: Korišćenje geodetskih podataka. C. Tscherning (Danska)
 4.70.: Približni postupci za procjenu gravitacionog polja. K. P. Schwarz (Kanada).

Sekcija V: Fizička interpretacija. Preds. R. Rapp (USA). Sekretar H. Kautzleben (GDR), G. Lachapelle (Kanada)

— Komisija V.: Zemaljske plime. J. Kuo (USA)

— Komisija VII: Skorašnji pokreti zemaljske kore sa međunarodnim centrom. Y. Boulanger (USSR)

— Specijalne studijske grupe:

- 5.33.: Fundamentalne geodetske konstante. R. Rapp (USA)
 5.48.: Određivanje referenc-sistema za geodeziju i geodinamiku. M. Gaposchkin (USA)
 5.50.: Izučavanje geoida u centralnoj i Južnoj Evropi. G. Birardi. (Italija)
 5.61.: Određivanje gustine i pritiska unutar Zemlje. H. Kahle (Švajcarska)
 5.62.: Načini predviđanja gravitacionih anomalija. L. Wilcox (USA)
 5.63.: Deformacije modela Zemlje zavisne od vremena i problema lokalnih redukcija. I. Reilly (Novi Zeland)
 5.64.: Određivanje topografije morske površine. B. Douglas (USA)

Van sekcija su:

— Komisija VI: Međunarodna geodetska bibliografija. H. Peschel (GDR)

— Komisija IX: Obrazovanje u geodeziji. K. Rinner (Austrija)

— Komisija XI: Geodezija u Africi. O. Coker (Nigerija)

— Specijalna studijska grupa:

- 0.67.: Istorija geodezije. J. T. Levallois (Francuska)
 — Centralni biro za satelite. G. Veis (Grčka)
 — Međunarodni biro vremena (učlanjen u FAGS). G. Guinog (Francuska)
 — Međunarodna služba za kretanje pola (učlanjen u FAGS). S. Yumi (Japan)
 — Stalna služba za srednji nivo mora (učlanjen u FAGS). Pugh (Engleska).

I kao posljednje — usvojen je kalendar naučnih simpozijuma do 1983.:

1. Sistem koordinata za geodeziju i geodinamiku	Varšava 1980
2. Satelitska geodezija	Kan 18—22. 11 1980.
3. Nazemna mjerenja dužina visoke tačnosti	Ženeva, mart 1981.
4. Geodetske mreže i računanja	Minhen, juni 1981.
5. Korišćenje geodetskih podataka	Kopenhagen, sept. 1981.
6. Utvrđivanje fundamentalnih geodetskih podataka za mreže Afrike	Varšava, ljeto 1981.
7. Hotinov simpozijum (o prostornoj geodeziji)	Italija, 1981.
8. Satelitska geodezija	Lagonisi (Grčka) 1981.
9. Obrazovanje u geodeziji	Grac, sept. 1982.
10. Kongres Asocijacije	Tokio, prolj. 1982.

Smatram da bismo na ovim naučnim simpozijumima trebali biti prisutni.

A. Muminagić

U POVODU DESETGODIŠNJICE ZAJEDNICE GEODETSKIH ORGANIZACIJA UDRUŽENOG RADA JUGOSLAVIJE

Savez geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije tokom 1969. godine razvio je vrlo intenzivnu djelatnost oko osnivanja Poslovnog udruženja. Smatralo se, da će takvo Udruženje pridonijeti povećanju produktivnosti rada, pomoći u rješavanju problema kadrova u struci, utvrditi ulogu i mjesto stručnjaka u društvenoj i privrednoj reformi, te pomoći pri donošenju realnih normi i cijena geodetskih radova i dr.

Poslije nekoliko održanih sastanaka s odgovornim predstavnicima radnih organizacija potpisalo je u Savezu inženjera i tehničara Jugoslavije 12. prosinca 1969. godine u Beogradu šesnaest geodetskih organizacija Ugovor o poslovno-tehničkoj suradnji. Za sjedište Udruženja određen je Beograd.

Tokom proteklih deset godina broj potpisnika Ugovora stalno se povećavao, tako da je danas učlanjeno 25 radnih organizacija i to do 1976. god. 18, do 1978. god. 20, a do kraja 1979. god. sadašnjih 26 organizacija. Prema tome sada su učlanjene sve veće geodetske organizacije sa cijele teritorije Jugoslavije.

Ukidanjem Savezne geodetske uprave i donošenjem Zakona o udruženom radu, potpisan je a u skladu sa Zakonom, u lipnju 1977. god. novi Samoupravni sporazum. Time je dosadašnje Udruženje preraslo u Zajednicu geodetskih organizacija udruženog rada Jugoslavije. Udruženje a ni sadašnja Zajednica nisu pravne osobe, što prilično sputava rad, napredak i poslovanje Zajednice. Potpisivanjem ovog Sporazuma prošireni su zadaci od zajedničkog interesa članova.

Radi efikasnijeg i korisnijeg rada dogovoreno je da radom Udruženja odnosno Zajednice rukovodi Koordinacioni odbor, u koji svaki člani delegira po jedno lice. To su za sada uglavnom rukovodioci pojedinih organizacija članica. Koordinacioni odbor radi po usvojenom Poslovniku. Ovim odborom i njegovim sjednicama rukovodi na jednu godinu birani predsjednik Koordinacionog odbora. Sastanci se održavaju prosječno dva puta godišnje i to obično u sjedištu organizacije prema redosljedu potpisivanja Sporazuma. Do sada je održano devetnaest sastanaka. Na ovim sastancima prisustvovali su predstavnici svih potpisnika Sporazuma, što znači da su teme sastanaka interesantne i korisne za sve učlanjene.

Koordinacioni odbor stavlja na dnevni red teme, koje se prema Poslovniku predlažu na prethodnom sastanku preko komisije, za dvije godine unaprijed.

Za proteklih deset godina plodnog rada raspravljalo se i doneseni su zaključci o slijedećim temama:

Unapređenje poslovne suradnje geodetskih radnih organizacija Jugoslavije.

Geodetska služba i njezin odnos prema geodetskim radnim organizacijama osnovanim za izvođenje geodetskih radova za potrebe geodetske službu, kao i odnos prema ostalim geodetskim radnim organizacijama, geodetskim grupama i privatnoj geodetskoj praksi, Samoupravni sporazumi o raspodjeli dohotka; cijene geodetskih radova; proširena reprodukcija; školstvo i kadrovi, te druga važna pitanja za poslovanje Zajednice.

Usvojene teme prema planu rada razrađuju komisije i radne grupe i svakom članu dostavljaju najmanje pet dana prije sastanka Koordinacionog odbora.

Prisnu suradnju Zajednica održavala je s Kolegijem geodetskih uprava republika i pokrajina, kao i sa Savezom geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije. Sada se pokušava da se suradnja još više produbi i kristiti za donošenje raznih potrebnih i korisnih akata, kao napr. normi za sve geodetske radove.

Zajednica je materijalno pomagala Savez GIGJ, za Peti kongres sa 120.000 dinara i sada za štampu Geodetskog riječnika s preko 400.000 dinara. Vjerojatno da Zajednica ni u svome daljem radu neće obustaviti pomoć Savezu, koji se kao i svi ostali izdaci Zajednice predviđi predračunom prihoda i rashoda za slijedeću godinu. Predračun se donosi na početku svake godine i usvaja ga Koordinacioni odbor. Troškove Zajednice snose članice prema broju zaposlenih radnika.

Jedan od glavnih zadataka Zajednice sada je donošenje novog Samopravnog sporazuma o udruživanju u Poslovnu zajednicu, kojim bi organizacija postala pravna osoba. Ovaj zadatak povjeren je Komisiji koja već duže vrijeme na tome radi. O usaglašavanju stavova raspravljalo se već na nekoliko sastanaka. U toku 1980. godine ovaj će se Sporazum i potpisati. Potpisivanjem ovog novog Sporazuma Zajednica će se bolje organizirati, tješnje povezati i svakako će biti za sve članove od veće koristi.

U svom planu rada Zajednica ima predviđenih već nekoliko tema o kojima se raspravljalo i dalje se raspravlja, a koje interesuju i Kolegij uprava a to su:

- Norme za sve vrste geodetskih radova;
- Samoupravni sporazum o općim mjerilima za raspodjelu dohotka i osobnih dohodaka na nivou geodetskih organizacija Jugoslavije;
- Usaglašavanje kapaciteta i investicionih ulaganja radnih organizacija s programima izvršenja geodetskih radova republika i pokrajina.

Na kraju svake godine analiziraju se rezultati poslovanja svih članica. Ova analiza daje korisne podatke za sagledavanje i komparaciji uslova privređivanja, primjene kriterija i mjerila za raspodjelu dohotka, čistog dohotka, osobnih dohotka i sredstava za zajedničku potrošnju.

U toku proteklog perioda data je ponuda za zajedničko istupanje na stranom tržištu za geodetske i kartografske radove u Libiji. Radi podnošenja ponude za ovaj zadatak održana su u Zavodu za fotogrametriju u Beogradu, koji bi bio i nosilac odgovornosti za taj zadatak, tri vanredna sastanka Koordinacionog odbora.

Iznoseći ovih nekoliko podataka o radu Zajednice smatramo da će budući zajednički rad biti korisniji i plodniji. Načeta su mnoga pitanja za slijedeći program rada, kao na pr.: o kadrovima, o imenima geodetskih radova, o međusobnim odnosima, o zalaganju na radu, o sredstvima, o učešću u dohotku, o jedinstvenoj obradi podataka i dr., a naročito o tješnijoj suradnji s Kolegijem geodetskih uprava.

Na kraju mora se reći, da sve geodetske organizacije, koje po svojim samoupravnim aktima imaju pravo učlanjenja, mogu se po odluci svojih samcupravnih organa učlaniti u Zajednicu. Zajednica još nema svoje prostorije, pa se dopisi mogu slati na adresu sekretara Zajednice: Ivan Kazija, geodet 11040 Beograd, Senjačka 32/1 tel. 011 651 272.

Ivan Kazija

IZVJEŠTAJ SA ZASEDANJA STUDIJSKE GRUPE D — 6 KOMISIJE FIG-e

Studijska grupa D—6 Komisija FIG-e održala je 3. 7. 1979. godine svoj redovan godišnji sastanak u Brnu u Čehoslovačkoj. Sastanku su prisustvovali predstavnici članica iz Švedske, Čehoslovačke, Poljske, S. R. Nemačke, Švajcarske, Austrije i Jugoslavije.

Dnevni red je bio:

- 1. Izveštaj sa sastanka grupe koji je održan 1978 god. u Portorožu—Jugoslavija.
- 2. O pripremama o sledećem sastanku u 1980 godine.
- 3. Diskusija o pripremama brošure »Katastar podzemnih vodova«.

Izveštaj sa sastanka iz Portoroža podneo je Pavle Glišić član delegacije Jugoslavije.

O pripremama za sledeći sastanak govorio je Ludwig Fischer član delegacije SR. Nemačke. On je obavestio skup da su oni domaćini sledećeg sastanka i da će se održati u Frankfurtu i u Wiesbadenu od 1. do 3. IX 1980. god. a izložba će se održati 3. IX u okviru geodetskog dana u Wiesbadenu.

Najveća diskusija vodila se u vezi sa izradom brošure. Po dogovoru iz Portoroža trebalo je da Slavav Klopocinski iz Poljske uradi teze za izradu brošure a da delegacija Švajcarske, S. R. Nemačke, Čehoslovačke i Jugoslavije donesu u Brno svoje predloge i primedbe. Sve članice su dobile teze ali u Brno je samo delegacija Jugoslavije donela svoj predlog za izradu brošure. Obzirom na ovo diskusija je opet bila načelna i dosta se govorilo o tome da li brošura treba da sadrži predloge svih pet članica ili samo jedan koji bi bio izrađen na bazi pet nacionalnih predloga.

U vezi sa ovom tačkom zaključeno je:

1. Uvodni tekst o opštim načelima izrade katastra vodova obradiće L. Fischer dipl. ing. i poslati na primedbe Čehoslovačkoj, Jugoslaviji, Poljskoj i Švajcarskoj do 30. X 1979. god.
2. Osnovne priloge oglada da urade ovi gradovi:
 - Varšava u Poljskoj
 - Bern u Švajcarskoj
 - Tübingen u S. R. Nemačkoj
 - Praha u Čehoslovačkoj
 - Beograd u Jugoslaviji i Novi Sad

3. Prilozi treba da budu obrađeni grafički i pisano (na nemačkom jeziku).
4. Jezičko uređenje i redakciju obezbediće L. Fischer.
5. Rok za izradu ovih priloga je 31. XII 1979. god. i poslati ih treba predsedniku studijske grupe D drugu K. Kollaru.

Sa ovim zaključcima sastanak je završen.

A. Čkrebic

U POVODU NAPISA A. MATOVIĆA: »GEODETSKA INVESTICIONO-TEHNIČKA DOKUMENTACIJA«

U cilju istinitog obaveštenja čitalaca, Geodetskog lista, molimo vas da u narednom broju objavite naš protest protiv članka »Geodetska investiciono-tehnička dokumentacija« — autora Matovića ing. Aleksandra koji je objavljen u broju 7—9. godine 1979. Za nas je neshvatljivo da je Redakcijski odbor dozvolio da se tekst ovakve sadržine objavi, tim pre što se, pored iznetih neistina neopravdano napadaju određene institucije i državni organi u čiju nadležnost ne spada regulativa pomenutih poslova.

Napominjemo da je vaš list objavio članak slične sadržine istog autora u broju 10—12 1976. godine.

Evo kako stoje stvari:

1. I pored toga što geodetska investiciono-tehnička dokumentacija ne spada u nadležnost Republičke geodetske uprave, Uprava se od pojave prve inicijative za rešenje pomenutih problema u granicama svojih ovlašćenja, aktivno uključila na rešavanju pomenutog pitanja.

2. Društvo geodetskih inženjera i geometara grada Beograda početkom 1978. godine obrazovalo je radnu grupu u koju su ušla i dva predstavnika ove uprave koja je imala za zadatak da predloži način i mere za normativno regulisanje ove materije.

U radnu grupu su ušli predstavnici Građevinskog fakulteta, sada: Instituta za geodeziju Građevinskog fakulteta, predstavnici većih geodetskih grupa pri OUR-a koje se bave poslovima primenjene geodezije među kojima je bio i autor članka.

3. Radna grupa je održala tri sastanka (3. 4. 1978, 17. 4. 1978. i 26. 6. 1978. godine). Na prvom sastanku radna grupa je ocenila neprihvatljivim sadržinu i način interpretiranja postojećeg stanja u oblasti primenjene geodezije koji je u pismenoj formi ponudio drug Matović. **Međutim i pored toga ovaj materijal objavljen je u Geodetskom listu.**

Na druga dva sastanka radna grupa je izradila radni materijal koji je dat na javnu diskusiju u sve podružnice geodetskih inženjera i geometara grada Beograda i u sva regionalna društva Srbije. Učestvujući u javnoj raspravi o pomenutoj materiji, Podružnica geodetskih inženjera i geometara ove uprave je podržala predloge u radnom materijalu i s obzirom da se radi o veoma složenoj materiji, Republička geodetska uprava SR Srbije preduzela je mere u kom smislu je zaključila ugovor sa Građevinskim fakultetom — Institutom za geodeziju u Beogradu o izradi predloga za normativno regulisanje poslova iz oblasti inženjerske geodezije sa analizom postojećih rešenja (ugovor br. 95—28/79 od 6. 9. 1979. godine).

Imajući u vidu napred navedene činjenice neshvatljivo je da autor sa određenim gnevom bez poznavanja samoupravne procedure pri izradi novih propisa, konstatuje: »Situacija je vrlo teška i ne može se ništa postići mirnim putem i čekanjem da padne s neba« (4. 1), »sitni ustupci mrvice ne smeju da nas skrenu s puta« (4.6), »kada spomenemo upravu i odsek mi smatramo da oni treba da nose barjak i vode taj posao oko kompletne legalizacije geodetske struke u našem društvu« (4.9), i sl. Postavlja se autoru pitanje: od koga to on traži ustupke, i ko daje »mrvice« zatim, u čemu on vidi ilegalnost geodetske struke u našem društvu i u čije ime autor zahteva određena rešenja mimo predviđene procedure?

Na kraju, smatramo da ovakva istupanja autora narušavaju i ugled Geodetskog lista pa je stoga potrebno da se posveti veća pažnja radovima koji se u njemu objavljuju.

*Društvo geodetskih inženjera i geometara grada Beograda
Republička geodetska uprava SR Srbije
Institut za geodeziju Građevinskog fakulteta*

ODGOVOR NA PROTEST

10. V 1980. održana je sjednica Redakcionog odbora Geodetskog lista. Na ovoj sjednici raspravljena su tekuća pitanja lista, prispjeli članci za slijedeći broj, među njima Protest, koji je u ovom broju objavljen.

Redakcioni odbor prodiskutirao je članak druga Matovića i protest. Zaključeno je da je u anku izloženo jedno činjenično stanje po kojem se geodetska struka u suradnji s drugim strukama dovodi u podređeni položaj, te da u članku nema ništa uvredljivog s obzirom na potpisnike protesta. Članove redakcionog odbora je začudila rečenica u pasusu pod brojem tri: **(Međutim pored toga ovaj je materijal objavljen u Geodetskom listu)**. Stilizacija ove rečenice je takva da se može smatrati da je G. L. članak druga Matovića štampao iako je znao da je formirana nova grupa 1978. god. sa ciljem da se nastala situacija sredi.

Članak je štampan 1979. god., a G. L. do tada nije bio uopće informiran o formiranju radne grupe i o akciji da se radovi iz oblasti inženjerske geodezije normativno reguliraju. Geodestki list bi svakako dao podršku toj akciji i ne bi došlo do toga da se na ovakav način Geodetskom listu izazuje na nekorektnost.

Uredništvo